THE HOLE, THE PRISON OF PEOPLES KINGS AND EVIL ANGELS IN THE PROPHECY OF ISAIAH

Petru Adrian Danciu
PhD Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba-Iulia

Abstract: Based on a text from Isaiah, this study analyses two demonology views regarding the status of the people' s angels and of their leaders who will be punished in a historical moment chosen by YHWH. It is envisaged the vision of the Jewish demonology about the idolatry whose source is the Nephilim, a demon subjected to the evil angels. The Christianization of peoples will change the sacred geography and the holy angels replaced the evil angels.

Keywords: evil angels, demonology, Sheol, Hell, Isaiah, Enoch.

Câteva versete din *Isaia* oferă cititorului o viziune reductiv apocaliptică a demonologiei monoteismului iudaic asupra tuturor celorlalte credințe semite subliniid exemplar, așa cum afirmă Mircea Eliade, „teroarea istoriei"[1]. Incapabilă în esență de a tolera politeismul, teologia iudaică vede în idoli forme fanteziste generate de imaginarul uman, manipulat de cârmuitorii din umbră ai umanității: îngerii răi și demonii. În calitate de interpuși, ei denaturează dreapta orientare a credinței sufletului uman spre YHWH. Din perspctiva teologiei profeților, imaginația cu întreg câmpul ei fantezist formează baza oricărei construcții cultice, idolatre (*Isaia*, 45, 9-20). Ori tocmai imaginația este un dar divin, o „intuiție" a divinității[2], pentru că, alături de inteligență, sora mai mică a înțelepciunii, îndeamnă, după caz, spre cercetare sau contemplație. În câmpul religios însă, imaginația omului trezită prin cuvântul și acțiunea îngerului, devine fatală prin aceea că devine sinonimă cu credința generatoare, în acest caz, a senzației de putere.

La rândul ei, tradiţia creştină afirmă antinomia dintre „șarpe"[3] - personaj înțeles mai târziu de către demonologie drept un „cumul" de personaje demonice (Asmodeu, Samael/ Satan și Lilith[4]) - și om. Pentru toate sistemele monoteiste, este cât se poate de clar faptul că primul înger întâlnit de om nu a fost unul păzitor, cu toate că nu vom găsi nicăieri în textele sacre ori apocrife faptul că șarpele ar fi venit din afara grădinii pentru a-l ispiti pe om. Cu alte cuvinte, până la momentul înșelării omului prin deturnarea imaginației, vorbim despre unul sau mai mulți *îngeri* și nu despre demoni, după cum susține exclusiv tradiția creștină.

---

[1] Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase. De la Gautama Buddha până la triumful creștinismului*, vol. 2, traducere de Cezar Baltag. București, Editura Științifică, 1992, p. 249.

[2] Maurice Olender, *Limbile paradisului. Arieni și semiți: un cuplu providențial,* prefață de Jean-Pierre Vernand, traducere din limba franceză de Ioan Doru Brana. București, Editura Nemira, 1999, p. 1111.

[3] Rolul *mântuitor* al șarpelui de aramă (cf. Robert Ambelain, *Adam. Zeul roșu*, traducere din limba franceză și cuvânt înainte de Vlad Saciuc, prefață de Serge Caillet, București, Editura Nemira, 2015, pp. 68-69) nu poate fi exclus din context, oferind de altfel motivul existenței *coincidenței opositorum*, al *geometriei divine* și umane (androginia) deopotrivă (Ioan Petru Culianu, *Marsilio Ficino (1433-1499) și problema platonismului în Renaștere*, traducere de Dan Petrescu, Iași, Editura Polirom, 2015, pp. 87-88). Nu doar Binele, ci și Răul are nevoie de echilibrul propriu. Numele lui este Haosul.

[4] Felicia Waldman, *Ocultarea în mistica iudaică. Ocultismul Kabbalei*, București, Editura Paideia, 2002, pp. 205-206.

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)

În aceeași *Geneza* (6), la doar câteva capitole depărtare de căderea protopărinților, întâlnim ispitirea *veghetorilor* sau a „fiilor lui Dumnezeu" de către conducătorul acestora, Șemehaza, un nume care apare în apocrifele văzătorului Enoh[5]. În spatele căderii lui Șemehaza, ca de altfel și a Evei, stă același Satan, un nume ce exprimă la fel de bine „legiunea" (cf. *Marcu*, 5, 9), acțiunea (satan – *cel care îți barează calea* – *Marcu,* 8, 33) cât și persoana (*Matei,* 4, 9-11).

Din persepectiva demonologiei iudaice, avem de-a face cu două momente de ruptură în interiorul creației divine. Primul se petrece la nivel uman (*Geneza,* 3), iar al doilea la cel angelic (*Geneza,* 6), aparent fără legătură între ele și un scop final măreț, altul decât despărțirea de divinitate. Totuși, comparând demonologiile celor două cărți biblice, *Geneza* și apocriful lui *Enoh*, demonologul constată că nimic nu a fost întâmplător, aceasta pentru că, în urma căderii celor două specii, nu se întâmplă altceva decât să se aducă la existență o realitate care nu ar fi trebuit să se manifeste vreodată, și anume un nou tip de *relație sacrală* ce conectează direct – deci „palpabilă" – pe om cu îngerul, destine ce nu ar fi trebuit să se intersecteze. Atât în *Geneză* cât și în *Enoh*, omul și nu îngerul este motiv de atracție și implicit de cădere pentru ființele spirituale înaripate, indiferent de intențiile acestora[6]. Căderea îngerilor relatată în *Apocriful lui Enoh* dovedește o dată pentru totdeauna faptul că o umanitate deja căzută nu poate fi protejată prin contactul și prezența permanentă a sfinților îngeri, indiferent de specia angelică. În cocnluzie, textul lui Isaia afirmă realitatea unei stări dureroase de compromis pentru existența umană, situație ce va aduce o oarecare lumină în problema atât de spinoasă a existenței și manifestării răului în lume.

Pe de altă parte, cititorul apocrifelor enohiene va constata că, înainte de cădere, veghetorii aveau în grijă mai multe grupuri de oameni, aceleași pe care, după ce vor fi părăsit locașurile cerești, le vor învăța magia și alte arte divine interzise umanității. Din punctul nostru de vedere, acesta este primul moment al deschiderii gnozei angelice spre oameni. Este ceea ce am putea numi starea pre-arhaică a oricărui tip de mitologie, momentul zero în care îngerii pun început unei predanii ce va forma baza comună a tuturor sistemelor mitologice ulterioare. Să nu uităm, este vorba aici de perspectiva demonologiei enohiene valorificată în iudaism și în creștinismul primar (antic).

Contaminarea gnozei angelice abătută asupra umanității este supremă, la fel cum este și mânia lui YHWH ce hotărăște extincția creației materiale. După prinderea și legarea veghetorilor, urmată de uciderea prin potop a nefilimilor (uriașii, fiii veghetorilor), noua specie humanoidă, împreună cu toată umanitatea coruptă, se va reface treptat, până la momentul Babel, când, prin „încurcare a limbilor", se legiferează prin voință dvină apariția primelor neamuri sau popoare. Plecând astfel de la fragmentarea logosului până atunci comun, o ultimă rămășită ce-i amintea omului de Eden, umanitatea se va disipa pentru ca mai apoi să se coaguleze în jurul noilor identități lingvistice, deopotrivă deviante („o cultură a haosului"[7], cum o numește Zumthor) și derivate din limba primordială. În jurul acestor identități se formează familia, triburile și

[5] Pr. lect. dr. Remus Onișor, *Cartea lui Enoh și apocaliptica intertestamentară*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2000, pp. 91-92, 246.

[6] Plecând de la starea descrisă de Ficino a celor două specii de suflete (I. P. Culinau, *op.cit.,* p.92), vom spune că tocmai mobilitatea sufletului uman îndeamnă la mișcare sufletul imobil al îngerului. Pentru că, prin *mișcare,* sufletul uman schimbă o stare nu doar exterioară sieși, ci și total diferită, iar omul, respectiv femeia, se transformă într-o „ispită" pentru înger (cf. *Geneză*, 6, 2-3; 1 *Corinteni*, 11, 10).

[7] Paul Zumthor, *Babel sau nedesăvârșirea,* traducere, prefață și note de Maria Carpov. Iași, Editura Polirom , 1998, p. 189.

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)

popoarele. Totuși, un element cultic le rămâne comun tuturor: idolul, expresia imaginară a prezenței sacrului.

Potopul nu a „spălat" omul de prezența răului, care exista independent de apele ce acopereau pământul. Scopul său a fost acela de a „îneca" prietenia directă a omului cu îngerii, la fel cum, tot o apocalipsă, de data aceasta mult mai profundă, a fost și bulversarea lingvistcă. Ea a spart în bucăți cunoașterea comună și astfel, ceea ce mai înainte era unit prin gnoză, de acum să fie dezbinat. Dezbinată, umanitatea putea fi pendulatoriu cotrolată de bine sau de rău. Numai o astfel de stare a putut face posibilă apariția „poporului ales". **Odată divizată voința umană la nivelul neamurilor, voința angelică va urma**. Toate popoarele și triburile existente vor intra în grija veghetorilor răi, aceeași care le-a adus extincția prin potop, și a căror pedeapsă a fost deocamdată „suspendată" între Cer și pământ. Ei sunt marii zei astrali ai neamurilor, demonii (sufletele nefilimilor) manifestându-se prin reprezentările idolatre ale veghetorilor. Practic veghetorii, a căror judecată a fost amânată de către YHWH, devin după Babel, „îngerii păzitori" ai neamurilor asupra cărora nu au putere directă fiind localizați în „cer", mai exact în cerul fizic al creației. Relația directă cu oamenii le era deci interzisă, în acest sens regele și idolul având rolul de intermediari. În linii mari, aceasta este viziunea demonologică iudaică cu privire la apariția idolatriei și la protecția de care se bucurau aumite neamuri devenite imperii. Desigur totul se supunea voinței lui YHWH.

Îngerii (răi) aveau în grijă un neam începând cu regele, identificat la început cu zeul încarnat, ca mai apoi să se mulțumească cu statutul de „locțiitor" al acestuia pe pământ, statut existent și astăzi. Astfel, ca o supra-conştiinţă, veghetorul (îngerul rău) sfătuia regele precum un daimon divin prin revelații directe sau prin intermediul manticii, o rămășită a învățăturii de dinainte de potop. În viziunea demonologiei iudaice, toate neamurile se închinau cultic idolilor, implicit demonilor, situație ce nu presupunea obligatoriu și asigurarea unei protecții măcar temporare, după săvârșirea unui ritual. Doar un rit complex, ce face apel la cuvinte și nume de putere rezervat doar puținilor inițiați, se concretizează printr-o protecție divină durabilă. Cei aleși de zei încă de la naștere se bucură de o protecție suplimentară și aceasta doar pentru că au o misiune de îndeplinit. În iudaism, mulțumită purității sufletești de care dă dovadă, cel ales e protejat direct de YHWH, după cum este și cazul dreptului Iov. Dar chiar și o astfel de stare poate fi contestată. Satan este cel care tratează direct cu Dumnezeu, practic ispitindu-L la a încerca credința bietului Iov. Îngerul căzut va aduce ca motiv afirmarea existenței unei vini imaginate, posibile dar încă neînfăptuite (*Iov,* 1, 11). Rămânând în sfera iudaismului, vom afirma exclusivismul relației cu YHWH. Doar poporul ales se bucura de o dublă relație cu divinitatea – *directă*, prin vederea lui YHWH și *indirectă* prin sfinții îngeri, manifestată prin intermediul *revelației supranaturale*, revelații de care deopotivă, se bucurau atât regi cât și profeții. Momentele dilatatului timp profan care cuprinde sacralitatea sunt însă de scurtă durată, mai cu seamă cele ce presupun o prezență angelică.

După moartea întâilor născuți, Moise va răpi Egiptului pe evreii care, pe tot parcursul călătoriei până în țara Canaan, sunt flancați de doi serafimi care permanent îl vor proteja (cf. *Exod,* 14, 19-20). În tot acest timp ei se vor păstra însă la distanță atât fizic cât și spiritual de poporul căruia îi asigura protecția. Mai târziu, după ce Israel a primit forma statală a regalității, aflăm că păzitorul poporului ales este Arhanghelul Mihail (*Daniel,* 10, 13). Ori toți acești sfinți îngeri există doar pentru a fi avataruri ale prezenței, doar harice după cei mai mulți dintre cercetători, a lui YHWH. Profetul sau misticul simte prezența lui YHWH din ființele spirituale înaripate, motiv pentru care li se închină, dar nu în chip idolatru (*Geneză,* 19, 1). Relația cu divinitatea este mai degrabă una de natură mistică decât politică. Cert este că YHWH nu se

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)

implică în politica lumii decât local și temporar, atunci când privește destinul lui Israel. Că mai apoi, superioritatea iudaismului odată afirmată duce la antisemitism este un lucru deja cunoscut. Ea rezultă și din afirmarea unui Dumnezeu ce nu-și lăsa sfinții îngeri să conducă celelalte popoare. Trebuia totuși ca ele să fie conduse și pentru că demonii sunt cel mai inferior strat al speciilor decăzute, iar rolul de conducători spirituali revine îngerilor răi. Situația oarecum fără ieșire va fi rezolvată diplomatic de creștinism. El va oferi posibilitatea oricărui neam de a primi un sfânt înger păzitor, cu o singură condiție, să se convertească. În ce măsură acești îngeri rămân sau părăsesc popoarele ce L-au primit pe Hristos, e un aspect ce nu va fi clarificat din punct de vedere dogmatic. Morala creștină pare a rezolva însă misterul. Prin comparație și păstrând proporțiile, relația omului cu îngerul păzitor nu diferă cu nimic de aceea dintre un popor creștin și îngerul care protejează întreaga nație. Cu alte cuvinte, în ortodoxie, dacă un om primește de la naștere imediat după botez un înger bun, el îl poate pierde printr-o viață păcătoasă. Astfel, devenind depozitar al relelor, creștinul se vede pe sine expus, fiind „preluat" de către diavol, noul său „înger păzitor". Dacă acest lucru se întâmplă la nivelul individualității, de ce nu s-ar păstra și atunci când situația este proiectată asupra întregului creștinsm? Popoarele pot fi deci părăsite de îngerii buni și luate în custodie de îngerii răi, aceeași categorie de care vorbea Isaia.

Indiferent dacă tratăm problema protecției angelice a popoarelor din perspectivă iudaică sau creștină, dreptatea lui Dumnezeu se manifestă la fel, în sensul că, la finalul timpului, îngerii răi sunt pedepsiți alături de conducătorii umani asupra cărora și-au exercitat puterea. Un astfel de înger poate conduce peste unul sau mai mulți regi, nimicind una sau mai multe națiuni, pe care le ridică la nivel de imperii doar pentru ca mai apoi să le prăbușească. Procesul pare fără sfârșit, o istorie care se repetă. Evident populația, mai mult sau mai puțin complice, are de suferit prin războaie, boli și lipsuri de orice fel, consecințe firești ale unor astfel de alianțe (cf. *Apocalipsa,* 12, 8).

Pentru teologia iudaică era foarte clar faptul că YHWH pedepsește excesele acestor popoare, ori se folosește de excesele lor pentru a-l pedepsi pe Israel. Totuși, prezența îngerilor răi nu putea fi tolerată la infinit în lume, după cum nici existența sistemelor politice ce o conduc. Realitatea unei stări ce va lua sfârșit este mereu afirmată de sectele milenariste, dintre care cea mai cunoscută este *Martorii lui Iehova*[8]. Profund influențat în primele secole de teologia iudaică, la rândul său, creștinismul o abandonează treptat, odată cu nașterea dogmei, fără a condamna însă teologumena îngerilor popoarelor. Scopul era acela de a demonstra că în fața Creatorului nu există nații, ci creștini și necreștini, Dumnezeu întinzându-și protectoratul asupra tuturor celor ce cred în Cuvântul Său, Iisus Hristos (cf. *Galateni,* 3, 28).

1. Textul din *Isaia,* 24, 21-22

Am ales patru variante, mai mult sau mai puţin diferite ale textului din Isaia 24, 21-22, pentru a evidenţia sensuri ale aspectelor prezentate succint mai sus. Toate sublinierile din variantele citate ne aparţin.

Varianta 1

„21. Şi în ziua aceea, Domnul va pedepsi în cer *oştirea de sus*, şi pe pământ pe *regii pământului*. 22. Aceştia vor fi strânşi ca nişte captivi şi puşi într-o *groapă,* vor fi închişi în temniţă, şi după un număr mare de zile vor fi pedepsiţi"[9].

[8] *Insight on the* Scritures, vol. 2, Watch Tower and Tract Society of Pennszlvania, 1988, pp. 136-138.
[9] *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament* cu trimiteri. London, Trinitarian Bible Society, 2003.

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)

Varianta 2

„21. În ziua aceea, Iehova îşi va îndrepta atenţia spre *armata înălţimii*, din *înălţime*, şi spre *regii pământului*, de pe pământ. 22. Vor fi adunaţi aşa cum sunt adunaţi prizonierii în *groapă* şi vor fi *închişi în temniţă*. După multe zile li se va cere socoteală”[10].

Varianta 3

„21. Şi în ziua aceea, Iehova va pedepsi *oştirea celor înălţaţi întru înălţime*, Şi pre *regii pământului* de pe pământ; 22. Şi se vor aduna, Cum se adună *încătuşaţii la groapă*, Şi vor fi *închişi la închisore*; Şi zile multe vor fi pedepsiţi”[11].

Varianta 4

„21. Şi în ziua aceea Domnul va cerceta cu asprime, acolo sus, *oştirea cea de sus* şi pe *pământ regii pământului*. 22. Şi ca robii vor fi închişi într-o închisoare sub pământ şi după multe zile vor fi cercetaţi”[12].

Comprimând, adaptând sau mai degrabă rezumând cele patru tipuri, textul rezultat ar arăta astfel: *În ziua aceea, YHWH îşi va îndrepta atenţia, va cerceta şi va pedepsi acolo sus oştirea celor aflaţi întru înălţime, şi pe pământ pe regii pământului. Toţi vor fi strânşi şi încătuşaţi ca nişte robi captivi la groapă şi vor fi închişi în temniţă sub pământ, iar după multe zile îşi vor primi pedeapsa*.

Dacă învățătura demonologică despre îngerii răi este cunoscută începând cu *Geneza,* nu avem de ce să nu ne lăsăm convinși de faptul că Isaia avea și el cunoștință despre rolul istoric al ființelor angelice, dublat de actul revelațional divin. Este posibil ca profetul să fi avut contact cu învățături ori cu proto-texte de sorginte enohiană, care, până în secolul IV d.Hr., se vor coagula treptat în *Apocrifele lui Enoh*. În viziunea sa, Isaia face trimitere la un moment ce s-a petrecut în istoria sacră a omenii, la faptul că îngerii răi au condus lumea. Și cum nimic nu este nou sub soare (cf. *Eclesiastul*, 1, 9), istoria se repetă, de data aceasta cu o semnificativă modificare: îngerii răi stăpânesc peste regii pământului prin voia lui YHWH.

Înainte de a trece mai departe, vom spune că versetele din cartea lui Isaia ar fi putut inspira pe autorul enohian al *Apocalipsei* în două direcții: a unui conflict în cer între îngerii răi, slujitorii lui Satan și armata arhanghelului Mihail (cf. *Apocalipsa,* 12, 7-9), precum și în afirmarea unei înfrângeri aici pe pământ, când cei răi vor fi legați, primind mai apoi judecata finală (cf *Apocalipsa,* 20, 1-3). Este cunoscut faptul că enohanismul a influențat genul apocalipitc iudaic după cum și textul celei mai controversate cărți a corpusului canonic al Noului Testament, *Apocalipsa*[13].

2. Scurtă tâlcuire la profeția lui Isaia

Prin expresia: „în ziua aceea” înțelegem un timp/ moment[14] istoric *unic* și *irepetabil* căruia îi urmează finalul lumii. Până în acel moment necunoscut de îngeri (*Matei,* 24, 36), toți cei

[10] *Sfintele Scripturi. Traducerea lumii noi*. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsilvania, 2006.
[11] *Biblia*, București, 1913
[12] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1988.
[13] Cf. Petru Adrian Danciu, *De la 2 Enoh la Apocalipsă. Doi autori, un singur roman*, în „Incursiuni în imaginar. Mit, basm, legendă. Mutații ale nucleelor narative”, vol. 6, Centrul de Cercetare a Imaginarului Speculum, Universitatea „1 Devembrie 1918” din Alba Iulia, 2015, pp. 73-93.
[14] „Deșirarea” timpului, o caracteristică a manifestării sacrului în profan, în isotira lumii, este acum cu atât mai importantă cu cât timpul profan și eonul sacru, un „timp” ce se măsoară în acțiuni divine și nu în secunde, se suprapun pentru o ultimă dată.

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)

care au fost răi, veghetori, demoni și oameni, și-au scris *propria* istorie, o istorie egocentrică, incompatibilă cu sfințenia lui YHWH. Această stare de lucruri impune motivul judecății divine, prin intermediul căreia certitudinea respingerii veșnice va fi o singură dată afirmată (comp. cu *Matei*, 25, 41). În acea zi fatidică, va fi judecată o *coaliție* îndreptată permanent împotriva lui Israel și a drepților lui YHWH (cf. *Apocalipsa,* 6, 9-10). Se va oferi astfel satisfacție deplină tuturor victimelor nevinovate (cf. *Apocalipsa*, 21, 4). Să aibă dreptate Apostolul Pavel atunci când spune: „Nu știți oare că noi vom judeca pe îngeri?" (1 *Corinteni*, 6, 3). Este adevărat că „ideea distrugerii lumii nu este în fond o idee „pesimistă"[15], pentru că tocmai în această distrugere se află bazele recostrucției, sau a unei noi creații.

În urma judecății finale[16], toți cei găsiți vinovați vor fi aruncați în *groapă*, o închisoare aflată sub pământ, capabilă să rețină atât trupurile cât și sufletele celor damnați. De un astfel de loc pare că amintește *Apocalipsa* (9, 14-17) când profețește despre dezlegarea celor patru îngeri răi, din poruncă divină. Expunerea ni se pare o foarte clară trimitere la apocriful lui *Enoh*. La aceeași judecată finală se referă și Ioan când dezvoltă teoria despre aruncarea tuturor celor pedepsiți în *Adânc*, unde sunt pecetluiți să nu mai *amăgească popoare* (cf. *Apocalipsa,* 20, 3). Comparativ cu Isaia, Ioan va renunța la prezența umană în Adânc/ Groapă, această stare fiind dedicată doar Balaurului și Șarpelui (*Apocalipsa,* 20, 1-2), generatori ai Răului în creație.

Groapa despre care ne vorbește Isaia, locul unde se aruncă și se arde gunoiul, Golgota în care sunt aruncaţi îngerii şi regii lumii nu o identificăm cu Șeolul, ci mai degrabă o asemănăm cu Gheena. Cel dintâi este locul unde în special sufletele bune și rele ale oamenilor sunt reținute în așteptarea zilei Domnului. Groapa descrisă de Isaia este un spațiu-închisoare de „maximă siguranţă" unde sunt reţinuţi cei cu desăvârşire răi, precum şi slugile loiale ale acestora, cei cărora nu li se poate acorda iertarea din cauza răutăţii şi vicleniei de care nu vor să se despartă. Nici nu ar putea fi iertaţi, căci s-ar face un act de nedreptate sufletelor nevinovate. Groapa este deci un „spațiu deschis vederii" tuturor, un loc ce, chiar dacă există (cf. *Matei,* 25, 41), rămâne gol până la momentul marii judecăți. Isaia ne transmite imaginea unui spațiu adânc, situat sub pământ, cu pereţi, tavan şi podea. Practic, un crater de mari dimensiuni unde orice speranță dispare.

3. Aspecte ale demonologiei enohiene în profeția lui Isaia

Dincolo de toleranța divină cu privire la libertatea acordată Răului de a manipularea omul și îngerul deopotrivă, suntem de părere că demonologia lui Isaia mai ridică o problemă cel puțin la fel de interesantă și anume aceea de a avea sau nu încredere în îngeri și respect față de regi. Dacă ne referim la cei din urmă, ne este cunoscută reticența lui Samuel cu privire la dorința poporului de a avea un rege (1 *Samuel,* 8). Dacă profetul se supunea Spiritului lui Dumnezeu (*Ruah Elohim*), regele nu se va menține permanent la această demnitate. Riscul de a cădea sub puterea îngerilor putea fi ocolit prin păstrarea caracterului profetic al regalității, un statut greu de menținut de regii lui Israel. Practic, atunci când vorbește despre judecarea regilor popoarelor, Isaia le afirmă extincția.

Teologia creștină ne-a obișnuit să-i privim pe îngeri ca pe niște creaturi luminoase, pline de iubire, ce levitează invizibili și permanent în jurul nostru încă de la primirea Sfintei Taine a Botezului, insuflându-ne continuu gânduri bune, asistându-ne în dreptele hotărâri şi acțiuni de pe

[15] Mircea Eliade, *Aspecte ale mitului*, traducere de Paul G. Dinopol, prefață de Vasile Nicolescu, București, Editura Univers, 1978, p. 72.

[16] Este vorba despre judecata finală a acestei creații, următoarea creație având și ea parte de o judecată a ei (cf. *Apolcalipsa,* 20, 7-10, 13-15), marcând astfel un ciclu evolutiv, ce urmărește eliminarea definitivă a răului, în sensul imposibilității de a acționa în lumile create.

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)

întreg parcursul vieții pământești. Această viziune teologică nu are nimic în comun cu angeologia și demonologia lui Isaia, în care nici un înger divin nu se îngrijea de bunul mers al lumii. Mai mult, în creștinism, ei ne urmează loiali până la tronul judecăţii divine încercând din răsputeri, pe tot parcursul urcușului spiritual, să ne dovedească nevinovăţia în faţa acuzaţiilor demonilor ce ne vor sufletul cu orice preţ. La Isaia, îngerii răi coboară în groapă alături de conducătorii pământului, fiind judecați și legați împreună cu ei. În ambele cazuri este vorba de loialitate, cu deosebirea că îngerii răi nu pierd sufletele ce le-au fost încredințate. Este clar că angeologia creștină nu se referea la acele timpuri, îngerii neslujindu-i pe oameni. De aici și perspectiva prea puțin creștină a abordării noastre.

Să nu ne lăsăm păcăliți de viziunea angeologiei iudaice, în care îngerii lui YHWH slujesc aleșilor în diferite moduri, oferind prin prezență certitudinea manifestării proniei. Știm deja că manifestarea purtării de grijă a lui Dumnezeu este una exclusivistă, ea îi privește doar pe evrei. Conform teologiei iudaice, restul lumii se află continuu sub puterea celui rău. Creștinsmul are meritul de a re-împrieteni pe om cu îngerul, legându-i prin magia botezului. Un act diplomatic deloc gratuit, cel mai probabil născut sub presiunea convertirii populațiilor greco-romane și a necesității acceptăii sincretismului cu mai vechile religii, de altfel un compromis binevenit și pentru continuitatea vechii credințe în spiritele familiale. Cert este că, în iudaism, îngerii și nu demonii sunt responsabili de soarta popoarelor. Renunțând la teoria demonologică de sorginte enohiană a îngerilor răi, creștinismul lasă pe seama demonilor soarta persoanelor dar și a popoarelor care nu-l acceptă pe Hristos. Comparând cele două abordări demonologice, constatăm că demonologia creștină coboară standardele evaluării spiritualității neamurilor necreștine, sau a celor lepădate de Hristos, motiv pentru care vede drept legitimă expunerea regizorală din cartea *Apocalipsei*, conform căreia umanitatea ajunge la pactizare cu diavolul prin însemnarea cu fatidicul 666.

Dacă poporul ales se putea proteja de ființele demonice prin evocarea puterilor sfinte și a numelor lui Dumnezeu, celelalte popoare erau total expuse. Conform acestei demonologii, demonii sunt progeniturile îngerilor răi[17], care au murit la potop. Împreună cu veghetorii, părinții lor, nefilimii moștenesc pământul și toate popoarele în afară de Israel, ori pentru neamurile cedate acestor puteri ce nici măcar nu se puteau converti la iudaism, nu există mântuire. Înțelegem acum puternica motivație mistico-naționalistă a profeților ce atrăgeau permanent atenția poporului evreu cu privire la menținerea credinței în YHWH.

Bibliografie

Ambelain, Robert, *Adam. Zeul roșu*, traducere din limba franceză și cuvânt înainte de Vlad Saciuc, prefață de Serge Caillet, București, Editura Nemira, 2015.

Biblia, București, 1913.

Biblia sau Sfânta Scriptură, Bucureşti, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1988.

Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament cu trimiteri, London, Trinitarian Bible Society, 2003.

Culianu, Ioan Petru, *Marsilio Ficino (1433-1499) și problema platonismului în Renaștere*, traducere de Dan Petrescu, Iași, Editura Polirom, 2015.

[17] Teoria va primi multe elemente de noutate odată cu exilul babibonian, demonologia politeistă influențând-o radical pe cea iudaică. Acest aspect nu interesează însă aici.

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)

Danciu, Petru Adrian, *De la 2 Enoh la Apocalipsă. Doi autori, un singur roman*, în „Incursiuni în imaginar. Mit, basm, legendă. Mutații ale nucleelor narative", vol. 6, Centrul de Cercetare a Imaginarului Speculum, Universitatea „1 Devembrie 1918" din Alba Iulia, 2015.

Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, traducere de paul G. Dinopol, prefață de Vasile Nicolescu. București, Editura Univers, 1978.

Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase. De la Gautama Buddha până la triumful creștinismului*, vol. 2, traducere de Cezar Baltag, București, Editura Științifică, 1992.

Insight on the Scritures, vol. 2, Watch Tower and Tract Society of Pennszlvania, 1988.

Olender, Maurice, *Limbile paradisului. Arieni și semiți: un cuplu providențial,* prefață de Jean-Pierre Vernand, traducere din limba franceză de Ioan Doru Brana, București, Editura Nemira, 1999.

Onișor, Pr.lect.dr. Remus, *Cartea lui Enoh și apocaliptica intertestamentară*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2000.

Sfintele Scripturi. Traducerea lumii noi, Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsilvania, 2006.

Zumthor, Paul, *Babel sau nedesăvârșirea,* traducere, prefață și note de Maria Carpov. Iași, Editura Polirom , 1998.

Waldman, Felicia *Ocultarea în mistica iudaică. Ocultismul Kabbalei*, București, Editura Paideia, 2002.

BDD-A24733 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:31 UTC)